

UK

VYSOKÁ ŠKOLA STROJNÍ A TEXTILNÍ V LIBERCI

nositelka Řádu práce

Z P R A V O D A J

VYSOKÁ ŠKOLA STROJNÍ A TEXTILNÍ
Ústřední knihovna.
LIBEREC 1, ŠKOLNÍ NÁM. 5
PSČ 461 17

1987/ 3

VYSOKÉ ŠKOLSTVÍ : PERSPEKTIVY PŘESTAVBY

z myšlenek ministra G. A. Jagodina

Jako nikdy dříve rostou požadavky na každého učitele vysoké školy. On je totiž zároveň i pedagogem, i vědcem, i vychovatelem, i metodikem. V nových podmínkách musí být vyzbrojen nejen vysokou vzdělaností, širokou kulturou a velkým tvůrčím potenciálem, nýbrž také schopností přitahovat a vést mládež, probudit v ní zájem a vztah k práci, občanskou odpovědnost a profesionalismus, ideově teoretická úroveň učitelského sboru v mnohém určí meze, kterých dosáhneme ve sféře vysokého školství.

Značné změny musejí nastat také v praxi výchovy studentů. Je nezbytné ji rozhodně zbavit byrokratismu a formalismu, prázdných a vyumělkovaných opatření. Musíme dát prostor iniciativě mládeže při organizaci a jí prováděné masově politické práci, při úpravě zdravého způsobu života a při využití volného času. Komsomol musí na vysokých školách v budoucnu maximálně využít obrovské výchovné možnosti studentské samosprávy, musí se více a konstruktivněji zajímat o studijní záležitosti.

Výchova odborníka jako opravdového inteligenta socialistického typu je odpovědným posláním každé naší vysoké školy. Úspěch při jeho dosažení může být zajištěn jedině tehdy, jestliže formování komunistického uvědomění je v centru veškeré ideologické a pedagogické činnosti.

Velké nedostatky v činnosti vysokých škol byly odhaleny na XXVII. sjezdu strany. Hlavní nedostatek spočívá v tom, že růst počtu odborníků s vysokoškolským vzděláním není v posledních letech provázen potřebným zvyšováním kvality jejich přípravy. Zjistilo se, že vážně zaostává materiální základna vysokých škol. Je třeba podstatně zlepšit praxi ve využití inženýrsko-technických kádřů.

Hlavním cílem přestavby je výrazné zvýšení kvality přípravy odborných kádřů. Nynější studenty musíme vyzbrojit nejmodernějšími vědomostmi, trvalými a všestrannými praktickými dovednostmi a návyky, které jsou nezbytné při rekonstrukci národního hospodářství. Vysoké školy jsou povinny vychovávat tvořivě aktivní, iniciativní a socialisticky podnikavé odborníky s vysokým politickým uvědoměním a rozvinutým ekonomickým myšlením.

Je zvláště důležité, aby budoucí odborníci nejen ovládali recepturu standardních úkonů, nýbrž aby se učili směle se pouštět do řešení problémů, které před nimi vyvstávají. To znamená, že ve vzdělávacím procesu musí být těžiště přeneseno z pasivních forem výuky na aktivní tvůrčí práci. Proto bylo rozhodnuto zkrátit rozsah výuky v posluchárnách (především na úkor tradičních přednáškových cyklů) ve prospěch rozšíření laboratorních praktických cvičení, rozvoje dovedností a analýzy konkrétních výrobních situací. Roste význam samostatné práce studentů, prudce se zvyšuje jejich odpovědnost za jejich práci.

Bude zajištěno, aby si každý student osvojil návyky dovedného zacházení s nejnovějšími výsledky elektroniky a informatiky. Počítače převezmou určitou část vyučovacích funkcí, které dosud vykonávají učitelé a rovněž studijní literatura a další didaktické prostředky.

Realizace vědecké práce na moderní úrovni stejně jako příprava vynikajících odborníků je nemyslitelná bez značného posílení a podstatné modernizace materiálně technické základny vysokých škol. Aby mohly vysoké školy navrhovat praxi pokrokové vědecké myšlenky a technická řešení, připravovat kádry iniciátorů vědeckotechnického pokroku, musejí být nejen dostatečně vybaveny moderní technikou a zařízeními, nýbrž předstihovat svou úroveň průmysl a ne za ním zaostávat. Rozvoj materiálně technického vybavení vysokých škol musí mít přednost v porovnání s technickou rekonstrukcí národního hospodářství.

TVŮRČIMI PŘÍSTUPY V NOVÉM ŠKOLNÍM ROCE

z projevu rektora VŠST Prof. RNDr. B. Stríže, CSc.

Z PROJEVU REKTORA VŠST PROF. ING. BOHUSLAVA STRÍŽE, CSc. na aktivu pracovníků VŠST k zahájení školního roku 1987/88 dne 18.9.1987

Soudružky a soudruzi,

stalo se už pravidlem, že se na zahájení nového školního roku scházejí pracovníci všech vysokých škol s jejich vedením, aby vyslechli, jaké úkoly stojí před školou a jak se budou řešit. Pracovníci škol, pedagogové i ostatní zaměstnanci mají právo vědět, jaké jsou záměry v práci a dalším rozvoji školy, jaká je její další perspektiva.

Budeme-li vzájemně informováni, budeme-li znát své úkoly, vyloučíme u všech poctivých pracovníků - a těch je na škole většina - lhostejnost v přístupu k úkolům a k nedostatkům kolem nás.

Prožíváme nyní období přípravy na zásadní přestavbu hospodářského mechanismu v naší ekonomice a v životě celé společnosti. Cílem je udělat pořádek ve výrobě, zmodernizovat ji, využívat tak jako ve vyspělých zemích vědeckotechnický rozvoj bez váhání a přešlapování na místě. Výsledkem by mělo být také odměňování podle skutečných zásluh a odvedené práce. Měla by se zvýšit disciplína v práci, ve všech oblastech života společnosti a tedy i ve školství. Každý musí počítat s tím, že nový systém řízení hospodářství bude neúprosně vyžadovat vyšší pracovní morálku, respektování příkazů a autority vedoucího pracovníka. Diskuse o jednom z nejdůležitějších dokumentů, tvořících politicko-právní základnu přestavby hospodářského mechanismu - o návrhu zákona o státním podniku - má za účel nejen jeho upřesnění, ale především seznámení každého pracujícího o nedalekém budoucím postavení v procesu výroby a jejího řízení. Bude se to týkat i každého z nás, i když jsme rozpočtová organizace, ale musíme být jedním z článků hospodářského mechanismu, především přípravou posluchačů na nové postavení ve výrobě, v novém odpovědném přístupu k životu, k povinnostem, ke svému místu ve společnosti. Podniku už nebude lhostejné, jakého mladého odborníka získává a kolik jej stojí. Na to musíme už nyní naše studenty připravovat a dříve nebo později se to musí projevit na jejich pracovní a studijní morálce. Nebude to náraz, ale jiná možnost nebude. Pro nás to znamená, že musíme stimulovat tvůrčí schopnosti mladých lidí, zafixovat v nich základní znalosti a dovednosti, vytvořit a zakotvit zájem o práci jako základní předpoklad správného postoje k životu, ke svým spoluobčanům i ke společnosti, a tak položit pevné

základy vztahu k vlasti a k socialistickému zřízení. Všichni víme, jak složitý je to u dnešní mládeže úkol. Proto se na to musíme přimálovat a postupovat tak, abychom využívali všechny prostředky, které mají ve výchově svůj význam a podíl.

Chci se ještě zmínit o zvýšení platů učitelů. To, že naše společnost v současné době, kdy je třeba urychleně modernizovat výrobní prostředky v průmyslu, našla možnost zvýšit platy učitelům na všech stupních škol, dokazuje, jaký význam přikládá školské politice a jejím cílům. Bylo nám uloženo rozdělit je tak, aby nedocházelo k dalšímu rovnostářství, ale stimulovalo k lepším a všestrannějším výsledkům práce. Tak jsme k tomu také přistupovali. Ne všichni budou spokojeni, ale každý může dokázat svou práci, že patří mezi ty, na které je ve všech oblastech činnosti školy spolehnouti.

V ČZV KŠČ a vědecké radě školy byl projednán materiál o příštím rozvoji naší školy. Vychází z toho, že naše škola bude mít v devadesátých letech zabezpečeny sociální stránky výchovy studentů. Dostaví se druhá etapa kolejí, druhá tělocvična v Harcově a přístavba menzy, která by měla sloužit také jako studentský klub. V letošním roce k tomu proběhla řada jednání na úrovni ministerstva, krajského národního výboru, ředitelství Pozemních staveb a Stavoprojektu. Je reálný předpoklad, že se tyto stavby dokončí v této pětiletce.

V současné době je v jednání možnost výstavby velké posluchárny v ulici Vrbová a na ni navazující přestavba tělocvičny v budově A na posluchárnu a modernizace posluchárny A1. Naší snahou je realizovat v nejbližší době přestavbu tělocvičny v posluchárně v budově P a další drobnější akce.

Na řadu přichází také rekonstrukce budovy KOR. Dělá nám starosti získat potřebnou stavební kapacitu, ale mnohem větším problémem bylo přesvědčit ministerstvo školství a okresní národní výbor, že tato budova je pro další vývoj školy nepostradatelná. Budeme však s ONV spolupracovat při její rekonstrukci a využití.

Přestěhování vývojových dílen do Doubí po rekonstrukci budovy se uvolní další prostory pro laboratoře odborných kateder a jejich dílny. Je třeba také zvážit, co je nutné ponechat v dnešním vybavení laboratoří a provozů fakulty textilní, modernizovat je a vytvářet prostorové rezervy pro další rozvoj fakulty. Také státní autorizovaná zkušebna musí dostat své místo a konzolidovat se.

Souběžně s tím vším bude nutno pokračovat v údržbě a opravách budov školy. Začali jsme intenzivněji s opravami už před dvěma roky. V dnešní době je uděláno kus práce, ale zde nikdy nebudeme hotovi. Je však třeba dosáhnout stavu, aby prostředí, ve kterém studenti žijí a pracují, vychovávalo, aby nebyla socialistická hesla hned vedle špinavých oken a zdí, podlah a lavic. Udělejme všechno pro to, abychom zabránili svévolnému ničení zařízení budov, odhazování odpadků kdekoliv. Usnadňme našim uklízečkám jejich práci. Vždyť na rozdíl od základních a středních škol se naši studenti nepřezouvají a stěhují se několikrát v průběhu dne z budovy do budovy. Snažme se už optimálním rozvrhem takové přecházení omezit. Nic nebrání tomu, aby většina předmětů I. ročníku byla v budově P a A, aby se studijní skupina stěhovala jen v budově, je-li to třeba.

Optimální rozvrh je problém, se kterým se budeme potýkat ještě dlouho. Je závislý na dostatku nejen velkých, ale především malých poslucháren. A těch ještě dlouho nebude dost. Nemůžeme se s tímto stavem spokojit a čekat na další výstavbu na Skřivánku. Připravujeme ji, ale všechno bude záležet na prostředcích na investice. Budeme ji navrhopvat tak, aby se mohlo přistavovat, aby stavba vycházela z reálných možností společnosti.

Proto musíme nyní věnovat rozvrhu mnohem větší pozornost než dosud. V letošním roce se vytvořil rozvrh, který je zpracován optimálněji pro studenty než pro učitele. Bylo to přijato některými učiteli a hlavně učiteli s nevůli. Vždyť mají třeba třikrát v týdnu od sedmi a zase do večera. Chápeme, že budou vznikat problémy s rodinami, s dětmi. Musí se to zařídit, vždyť v zaměstnání v podnicích by se to také muselo řešit.

Nám jde nyní o to, aby student dostal prostor pro samostatné studium. Myslím, že mu to dnešní rozvrh umožňuje.

To znamená, že i učitel získává možnost nově přistupovat k výuce. Vždyť musíme připravit naše absolventy pro intenzivní práci v 9. pětiletce. Na vědecké radě o tom hovořili generální ředitelé, členové vědecké rady. Podniky si v podmínkách platnosti zákona o státním podniku budou rozmyslet přijmout neproduktivního odborníka. Naším úkolem je postupně vytvářet takový učební režim, který by nedovolil studentovi bez větší námahy poklidně čekat na zkouškové období a známým způsobem se pokusit v některém oprávněném termínu o složení zkoušky za nižších požadavků pedagogů. Situace na strojní fakultě ukazuje, jak se tento způsob studia rozšířil a jak je už společensky nebezpečný. Vždyť vede k představě, že lze s minimální námahou proplouvat životem a čekat na to, co je mu společnost povinna poskytnout. Že to stojí společnost hmotné prostředky, to je zřejmé. Ale mnohem horší je to, co taková výchova zanechá na morálce mladých lidí. A s tím musíme už konečně začít bojovat.

O situaci ve výsledcích studia za loňský rok budou hovořit děkani. Přesto se chci u této otázky zastavit. Nemůže nám být jedno, že se především na strojní fakultě na řádný termín zkoušky dostavuje malý počet posluchačů, a to ještě se slabou přípravou. Lze tvrdit, že se tento stav rok od roku prohlubuje. Na počátku mého působení ve funkci děkana nebyl, tehdy ještě v pětiletém studiu větší odpad než 30 % z počtu přijatých. A to jsme považovali za neúspěch. Na počátku čtyřletého studia se situace ještě zlepšila. Postupně se však smiřujeme s tím, že se úmrtnost po I. ročníku blíží 50 % a v posledních dvou letech už je větší než

polovina studentů. Na fakultě textilní je situace výrazně lepší. A při tom se učební plány v I. ročnících obou fakult téměř neliší. Kde je tedy příčina? Určitě je to v lepším výběru studentů ke studiu. Jistě má význam i ta skutečnost, že na textilní fakultě studuje většina děvčat, které mají zpravidla odpovědnější přístup ke studiu a z hlediska jejich možného uplatnění, když nedostudují, i určitou stimulaci v rozdílu platu.

Problém je však nejen v kvalitě uchazečů, ale také i v jejich životním stylu. Průměrná rodina v naší společnosti dokáže plně využívat výhod, které poskytuje socialismus - zaručený příjem bez velkých starostí, využití volného času po směně a především o sobotách a nedělích. Zeptejte se studentů, kolik hodin denně dokáží studovat o zkouškovém období. Ti, co to poctivě přiznají, řeknou 4 - 5 hodin. V ostatních dnech v průběhu semestru je to ještě nižší. A zde je ta hlavní příčina. Student se v semestru minimálně připravuje, ve zkouškovém období studuje několik hodin denně, a proto se nemůže na řádný termín dostavit, nebo to jde jen zkusit, tzv. "zahřívací kolo".

Jak s tímto jevem u mládeže bojovat? Domnívám se, že v žádném případě nemůžeme ustoupit a snížit požadavky. Na druhé straně neseme před naší společností odpovědnost za výsledky naší práce. Musíme udělat všechno pro to, aby se student "vtáhnul" do práce, našel poměr k oboru a stal se platným odborníkem. Proto potřebujeme výuku v menších kolektivech, aby na studenta bylo lépe "vidět". Aby se dal kontrolovat jeho vztah ke studiu a jeho výsledky. Proto je třeba zadávat pravidelně drobné úlohy a už na příští hodině požadovat jejich řešení. Jen tak docílíme toho, že nebude možná pravidelná návštěva restaurace a jiných obdobných zařízení. Ukazuje se, že v současném III. ročníku máme studenty, kteří jsou notorickými alkoholiky. Objevili to učitelé na chmelu v Dřínově. My jsme jim to naším studijním režimem možná umožnili, aby se jimi stali.

Všichni víte o poměrech na kolejích v loňském roce. Už se o tom řeklo i napsalo hodně. Pověst školy to poškodilo a musíme toho alespoň využít ve výchově nových studentů. Upozornit je na toto možné chování některých studentů a přesvědčit je, že jediný správný postup je ohlásit to vedoucímu učiteli nebo funkcionáři fakulty či školy. Věřím, že fakulty budou operativně a hlavně rychle řešit všechny stížnosti a zbavovat se takových studentů.

Pro zlepšení studijních výsledků se vytvářejí také předpoklady modernizací učeben, elektronizací a dalšími technickými prostředky. Program

zlepšování vybavení učeben a jejich lepšího technického stavu byl zpracován střediskem pro modernizaci výuky. Nebudeme více rozšiřovat počítačové učebny, než jak je naplánováno. Chceme napať dát počítače na koleje, aby měli studenti možnost na nich pracovat a připravovat se na výuku. Bude třeba vymyslet, jak to realizovat prakticky, kdo za ně bude zodpovídat, kontrolovat. Další cestou zkvalitnění výuky musí být videoprogramy. V současné době jsou dosažitelné v mnoha oborech na ČVUT, VUT a dalších vysokých školách. Nemají však nahrazovat osobnost učitele, ale pomáhat mu přiblížit problém studentovi, uvést jej graficky a obrazově zprostředkovat, aby se snadněji pochopil. Je to technický prostředek, který se musí stát samozřejmostí pro všechny katedry. Bude třeba úzce spolupracovat se střediskem pro modernizaci výuky, které technické prostředky bude počátku přidělovat podle možností školy.

Na poslední poradě rektorů hovořil soudruh ministr také o výchově nadaných studentů. Vyjádřil názor, že je nesprávné, aby se jejich výchova projevila v tom, že se jim určí k nastudování další předměty. Skutečně i na naší škole takto přistupujeme. Nadaný student má však, podle slov ministra, být odměněn možnostmi práce učitele tím, že je součástí kolektivu katedry, že pracuje na úkolech katedry. Jsou učitelé i vědecko-výzkumní pracovníci na naší škole, kteří takový styk se studenty mají a dokáží vést soustavně studenty přes studentské vědecké a odborné práce až po hodnotné diplomové práce. Měli bychom je za tuto činnost více oceňovat a vážit si jí. Takovou činnost může však úspěšně vykonávat učitel, který má výsledky ve vědeckovýzkumné činnosti a spolupráce s praxí. V souvislosti s přestavbou hospodářského mechanismu bude tato úloha vysokých škol vzrůstat a bude nutností. V úterý o tom byla informace v článku s. Jakese v Rudém právu. Vysoké školy se musí stát takové vědeckými centry.

Snažíme se řešit také problém nedostatku učitelů. Při každé příležitosti je zdůrazňována

diskriminace naší školy v počtu učitelů na počet studentů ve srovnání s obdobnými školami v ČSR. Snad hůře jsou na tom na strojní fakultě VUT v Brně. Tam však mnohem snadněji získávají externí učitele. Na příbuzné katedře pružnosti a pevnosti více než 50 % výuky zajišťují externisté. Na naší katedře máme jen dva externí učitele s malou pedagogickou povinností. Tam, kde bude možné získat kvalitního učitele - externistu, je třeba jej přijmout a zapojit do výuky. Vždyť je to také forma spojení výuky s praxí. Hlavní úkol však je získávat další místa učitelů a dalších vysokoškolských pracovníků, kteří se mohou podílet na výuce. Od mého nástupu do funkce rektora jsme získali 12 míst učitelů a další místa na elektronizaci. V příštím roce bychom měli obdržet dalších 6 míst učitelů. Čekáme stále, že bude dořešeno posílení VŠST učiteli pro výuku v dálkovém studiu v Trenčíně, kterou jsme z příkazu ministerstva školství museli v minulém roce zahájit. Dali jsme si podmínku, že nebudeme pokračovat v dalších ročnících, nebude-li zvětšen počet učitelů na naší škole o 10 z kapacity plánu pracovníků SSR. Zatím se tak nestalo.

Je třeba se i nadále snažit o dosažení stavu, kdy budeme plnit plán pracovníků - pedagogů nezávisle na počtu matek na mateřských dovolených, učitelů na studijních cestách, expertů v zahraničí apod. Dosáhneme-li toho, může vedení školy argumentovat na ministerstvu školství, že potřebuje učitele. Zatím tomu tak není, přesto, že bylo rozděleno systemizací na katedry víc míst učitelů, než je plán. Proto je třeba, aby vedoucí kateder udělali všechno pro to, aby se plán plnil.

V letošním roce nám v prvním ročníku usnadní pedagogický proces nenaplnění směrného čísla na strojní fakultě. Docílili jsme to na ministerstvu školství spolu s dalšími strojními fakultami, aby nebylo nutno brát na fakultu každého, kdo se přihlásí v odvolacím řízení. Pomůže nám to v dalších letech, kdy vejde ve známost veřejnosti, že na strojní fakulty se nedostanou studenti se špatným prospěchem na střední škole. Fakulty musí také pečlivě zvažovat, koho nechat opakovat ročník.

V letošním roce chceme dosáhnout toho, že v I. ročníku nebude ve studijní skupině více než 20 studentů (snad až na výjimku). To usnadní pedagogický proces, ve větší míře umožní kontrolu studia, zvláště po zákonitém odpadu v zimním semestru. Nebudeme slučovat skupiny, abychom nezhoršovali jejich strukturu. Věřím, že při rozumném přístupu učitelů k výuce a průběžném zaměstnání studentů se poda-

ří vtáhnout převážnou část studentů do studia a vytvoří se tak podmínky pro zásadní obrát ve výsledcích.

Fakulty pro to dostávají základní podmínky. Dochází k jejich konzolidaci stálými funkcionáři. Jejich počet se rozšířil o dalšího proděkana na 4. Proti minulosti jsou na děkanátech celá místa sekretářek. Evidenci studentů a studijních výsledků by mělo usnadnit přidělení pracovnice výpočetního střediska pro každou fakultu, která bude zajišťovat realizaci úlohy "Student" na počítači. To všechno by mělo uvolnit čas funkcionářům nejen děkanátu, ale i vedoucím učitelům ročníků, aby se mohli zabývat situací na kolejích, vyloučili takové jevy, jaké tam byly v loňském roce, jak jsem už o tom hovořil.

Zde nám musí pomoci SSM. Vždyť je to přece jejich hlavní náplň činnosti. Oč jiné by se měla organizace starat, než o studium členů SSM a jejich režim života na kolejích. Stojí za zvážení, ponechat tzv. socialistickou soutěž na kolejích

nebo hledat jiné formy. Vždyť to, jak se provádí, je výsměch jejímu názvu. Na Pedagogické fakultě v Ústí nad Labem zavedli místo socialistické soutěže sanitární den a osvědčilo se jim to. Stojí také za to vynaložit čas na návštěvy jiných vysokých škol a seznámit se, jak organizují život studentů tam.

Soudružky a soudruzi,

při přípravě na tento aktiv jsem si znovu přečetl svá vystoupení na předcházejících dvou zahájeních školního roku. Přesto, že uběhla jen krátká doba, situace se změnila. Řešíme sice některé obdobné problémy, ale máme jiné příznivější podmínky k jejich řešení a také perspektiva je mnohem jasnější. Přestavba hospodářského mechanismu, poté co vstoupí v plné šíři v platnost, nám vytvoří lepší podmínky pro působení na studenty, na druhé straně však bude klást na nás učitele mnohem větší nároky. Vždyť už nebude lhostejné, jakého absolventa vyprodukujeme a za jaké prostředky. Naším úkolem musí být uvědomělé urychlování společenských problémů tím, že vychováme vysoce kvalifikované odborníky, schopné řídit kolektivy a stále si prohlubovat své znalosti a s jasně vyhraněným postojem ke společnosti a ostatním lidem. Za urychlením společenských procesů musíme vidět i metodu práce - ne zkracování termínů, ale zkvalitnění výsledků práce. Važme si času i práce druhých nejenom v pedagogické práci, ale i v ostatní činnosti, a tomu musíme přizpůsobit i její styl. Méně školení, schůzování, ale více konkrétní zodpovědné pedagogické, výchovné a vědecké práce. K tomu vám vyřizují od našeho ministra, který byl nedávno na škole, přání hodně zdraví, radosti z práce a její úspěšné reálné výsledky.

NA NÁVŠTĚVĚ MTI V MOSKVĚ

V týdnu od 8. do 12.6.1987 navštívila družební Moskevský textilní institut delegace VŠST, vedená rektorem školy profesorem RNDr. Bohuslavem Střížem, CSc. Nešlo o pouhou zdvořilostní návštěvu. Jejím cílem bylo vyměnit si zkušenosti a získat poznatky z přestavby vysokých škol v SSSR a využít je v našich podmínkách.

Na besedě s rektorem Martynovem, prorektory a předsedou stranické organizace MTI se hovořilo k přestavbě vysokých škol v Sovětském svazu, na kterých studuje 5 miliónů studentů. Cílem přestavby je především kvalitní přeměna výchovy budoucích specialistů. Proto hlavním úkolem v současné době se jeví vytvoření plně kvalifikovaného sboru pedagogických kádrů, jehož úkolem je příprava specialistů širšího vědeckého profilu. Zajímalo nás, co je potřeba k dosažení této nové kvality. Soudruzi z Moskevského textilního institutu dobře vědí, že přestavba vysokoškolského studia není absolutně věcí nového, ale navazuje na vše pozitivní z minulosti a toto rozvíjí.

Především je nutné využít všechny prostředky k tomu, aby se studenti pečlivě a soustavně připravovali. Ministerstvo

středního a vysokého školství SSSR proto vytváří předpoklady tím, že umožňuje vysokým školám rozloučit se se všemi těmi studenty, jejichž příprava je nedostatečná - a to za nesníženého počtu pedagogických pracovníků. S tím souvisí i prohloubení individualizace vzdělání a vytvoření času a prostoru pro samostatnou práci studentů, řízenou a kontrolovanou učitelem. Řada lekcí se zkracuje právě ve prospěch samostatné práce studentů, ale vždy promyšleně s cílem zvýšené kvality přípravy studentů. Daleko větší pozornost je věnována přípravě individuálních studijních plánů pro výborné studenty. To vše klade podstatně vyšší nároky na čas a kvalitu práce pedagogických pracovníků a nelze je proto zatěžovat záležitostmi, které s výchovou a vzděláním studentů nesouvisí.

V přestavbě vysokoškolského studia je velký důraz kladen na společenské vědy. Práce se studenty při výuce předmětů marxismu-leninismu musí být na kvalitativně vyšší úrovni. Pozornost je věnována především konkrétním otázkám dialektiky vývoje socialistické společnosti. "Vtažení" studentů do řešení těchto otázek vytváří předpoklady k tomu, aby se studenti s vědeckým světovým názorem nejen ztotožnili, ale aby podle něj i jednali.

PaedDr. Josef Horák

NOVÍ FUNKCIONÁŘI NA VŠST

V pátek 4. září 1987 byly předány dekrety novým funkcionářům VŠST. Podle zákona o vysokých školách ustanovil ministr školství s účinností od 1.9.1987 do funkcí děkanů

Prof. Ing. Vladimíra P r á š i l a , DrSc. - do funkce děkana fakulty strojní,
Doc. Ing. Jáchyma N o v á k a , CSc. - do funkce děkana fakulty textilní.

Jmenovací dekrety děkanům fakult předal náměstek ministra školství soudruh Prof. Ing. Václav Císař, CSc.

S účinností od 1.9.1987 se rozšiřuje organizační struktura fakult o třetí proděkany. Ve smyslu zákona o vysokých školách ustanovil rektor naší vysoké školy do funkce proděkana fakulty strojní

Doc. Ing. Václava J á č e , CSc.,
a do funkcí proděkanů fakulty textilní

Doc. Ing. Antonína H a v e l k u , CSc. a
Doc. Stanislava S a s k u .

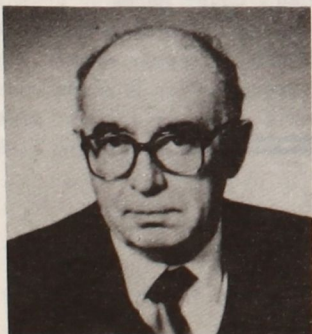
Do funkce proděkana fakulty textilní byl po návratu ze zahraničí v průběhu září ustanoven doc. Ing. Jaroslav Nosek, CSc. (KEL).

Jmenovací listiny novým proděkanům předal rektor VŠST prof. RNDr. Bohuslav Stříž, CSc. Slavnostního aktu byl přítomen i zástupce OV KSČ v Liberci s. Rudolf Kubín.

Náměstek ministra školství ČSR ve svém vystoupení před funkcionáři VŠST objasnil hlavní úkoly vysokých škol v období přestavby. V diskusi byly potom tyto otázky specifikovány na situaci VŠST v Liberci.

PROPŮJČENÍ STÁTNÍHO VYZNAMENÁNÍ

Ministr školství ČSR soudruh Akademik Karel Juliš předal v pátek dne 28. srpna 1987 medaili "Za obětavou práci pro socialismus" řediteli vývojových dílen s. Doc. Ing. Jaroslavu Křištofovi, CSc. u příležitosti jeho odchodu do důchodu a jeho nadcházejících 65. narozenin.

Vyznamenání je propůjčeno za vynikající pracovní výsledky a všestrannou společenskou angažovanost na nejrozsáhlejších úsecích školy a za dlouholetou aktivní odborářskou práci.

POSLEDNÍ ROZLOUČENÍ

Ve čtvrtek dne 3. září 1987 rozloučili jsme se s dlouholetým stranickým funkcionářem VŠST, bývalým prorektorem a děkanem fakulty strojní VŠST soudruhem

Doc. Ing. Jánem Alaxinem, CSc.

Posledního rozloučení se zúčastnili zástupci stranických i státních orgánů, představitelé vysokých škol z celé republiky i další hosté. Smuteční projev pronesl prorektor VŠST doc. Ing. Jaroslav Tměj, CSc., který zhodnotil obětavou práci a zásluhy s. Alaxina na rozvoji VŠST v Liberci.

JMENOVÁNÍ NOVÝCH DOCENTŮ

S účinností od 1.9.1987 byli jmenováni noví docenti z učitelů naší školy:

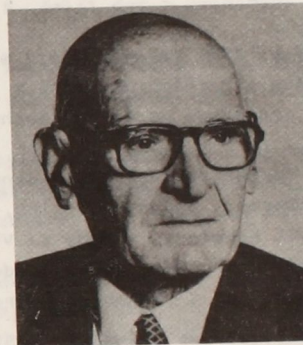
Doc. Ing. Osvald MODRLÁK, CSc. - pro obor technická kybernetika

Doc. Ing. Jaroslav NOSEK, CSc. - pro obor stavba a zařízení pro spotřební průmysl

Doc. Ing. Jiří VACEK, CSc. - pro obor elektrotechnika ve strojírenství.

85 LET PROFESORA MEDUNY

Dne 4. září oslavil své významné životní jubileum 85 let Prof. Ing. Oldřich Meduna, nositel Řádu práce. Na naší vysoké škole působí jako profesor od roku 1955. Od roku 1972 stojí v čele Okresní mírové rady v Liberci. Jeho dlouholetá odborná i veřejná činnost byla oceněna nejen Řádem práce, ale i medailí Světové rady míru, Cenou Antonína Zápotockého i nejvyšším vyznamenáním Čínské lidové republiky. U příležitosti jeho životního jubilea se mu dostalo ocenění od okresních, krajských i ústředních orgánů Národní fronty. Za vše, co soudruh profesor Meduna pro naši socialistickou společnost a zachování míru vykonal, mu náleží nejen dík, ale zejména obdiv jeho příkladné aktivitě.

Prožil nesmírně bohatý život. Narodil se v Brně, kde v roce 1924 úspěšně ukončil studium na Českém vysokém učení technickém. Tři roky po vystudování poznal, co je hledat práci, pracovat zadarmo nebo za poloviční plat. V roce 1927 získal trvalé zaměstnání ve Škodových závodech v Plzni jako konstruktér. Díky své houževnatosti a talentu se v roce 1931 stal hlavním konstruktérem motorizace Československé armády. Je konstruktérem našich prvních tanků a traktorů. Během války s velkým osobním rizikem tajně konstruoval nákladní automobil Š 706 R. Po osvobození naší vlasti věnoval profesor Meduna všechny své síly rozvoji našeho národního hospodářství. Působil v Mladé Boleslavi a v padesátých letech přešel do n.p. Karosa Vysoké Mýto, kde byl pověřen funkcí hlavního inženýra. I když v té době musel zajišťovat plnění náročných výrobních úkolů, myslel na budoucnost i tím, že byl iniciátorem vysílání nejlepších dělníků k dalšímu odbornému studiu.

Jeho činnost na vysoké škole je známa a byla široce publikována ve sdělovacích prostředcích. Celou svou činností se stal významnou osobností s velkým vlivem nejen na studenty, ale i ostatní pracovníky školy. Všichni, kteří jsme pod vlivem profesora Meduny vyrůstali, si vážíme jeho nesmírného zápalu pro obor, mimořádně širokého přehledu a jeho vztahu k mladým lidem, kteří o něco usilují. Vážíme si toho, že jsou mu cizí jakákoliv formálnost a pokrytectví.

Do dalších let mu přejeme pevné zdraví.

Doc. Ing. Jaroslav Tměj, CSc.

Významného životního jubilea 60 let se dožil dne 17. září 1987 vedoucí oddělení plánu, rozpočtu a zásobování soudruh Ing. Luděk Šaman.

Na Vysoké škole strojní a textilní pracuje od roku 1954 a od roku 1958 ve funkci vedoucího oddělení plánu a rozpočtu.

Řadu let patří k nejzkušenějším vedoucím hospodářským pracovníkům naší vysoké školy. Ve své činnosti vychází ze své dlouholeté praxe, svých zkušeností a odborných znalostí spolu s nově získávanými poznatky plně využívá ve své každodenní práci s cílem zabezpečovat hlavní poslání a provoz školy v oblasti pedagogicko-výchovné a vědeckovýzkumné.

V době působení na VŠST řadu let byl a je aktivně zapojen ve veřejné prospěšné a společensko-politické činnosti. V posledních letech aktivně pracuje v odborové organizaci jako předseda stravovací subkomise.

Pro pracovníky školy je znám svými charakteristickými vlastnostmi, mezi které patří přesnost a pracovitost, náročnost a odpovědnost, přímost v jednání, skromnost a přátelské vystupování.

Do dalších let přejeme soudruhu Šamanovi pevné zdraví, životní optimismus, další pracovní úspěchy a osobní spokojenost.

Ing. Eva Petrovská, kvestorka

SPOLUPRÁCE S PRAXÍ

Od roku 1986 katedra částí a mechanismů strojů VŠST řeší úkol zavádění bezdemontážní diagnostiky strojních zařízení v povrchových dolech pro koncernový podnik Doly V.I. Lenina Komořany, založené na měření mechanického kmitání a na rozboru mazacích olejů (tribodiagnostika).

Již na počátku byl neformálně vytvořen řešitelský tým složený z pracovníků:

- VŠST Liberec - vedený doc. Ing. Benešem, CSc.,
- k.p. DVIL Komořany, vedený s. Vladimírem Dolečkem,
- k.p. Doly J. Fučíka Bílina, vedený Ing. Ladislavem Šeremetou,
- k.p. Vítkovice - Transporta Chrudim, vedený s. Oldřichem Kutalem.

Jako zajímavost lze uvést, že VŠST ani DVIL dosud nemá potřebné přístrojové vybavení na měření mechanického kmitání. Tento nedostatek se podařilo překlenout angažovaným přístupem všech řešitelů tak, že moderní technika byla účelně využita pro potřeby k.p. DVIL.

V první etapě byly ověřeny možnosti uplatnění bezdemontážní diagnostiky a v současné době se provádějí periodická měření náhonů dálkové pásové dopravy. Nyní se ověřují možnosti diagnostiky u dalších důlních zařízení. Dosud dosažené výsledky a realizační výstupy řešení týmu jej řadí mezi přední pracoviště v ČSSR v oblasti praktického využití bezdemontážní diagnostiky a prognosticky orientované údržby.

Získané poznatky jsou přínosem pro všechny zúčastněné podniky a jsou příkladem rychlého a účelného využití dovezené přístrojové techniky pro potřeby praxe i u podniků, které toto vybavení nemá.

Katedra částí strojů a mechanismů dále ve spolupráci s koncernovým podnikem Liberecké vzduchotechnické závody úspěšně aplikuje metody bezdemontážní diagnostiky pro zvýšení spolehlivosti a životnosti soustrojí malých vodních elektráren.

Uvedené formy spolupráce VŠST s praxí umožňují zkvalitnit vlastní výukový proces a využití moderní techniky i pro řešení diplomových prací studentů.

Doc. Ing. Štěpán Beneš, CSc.

VÝSLEDKY PRŮZKUMU O KOUŘENÍ

Po vyslovení souhlasu rektora Vysoké školy strojní a textilní v Liberci byl proveden pracovníky OÚNZ Liberec, oddělením zdravotní výchovy pod vedením lékaře MUDr. V. Langa anonymní průzkum o kuřáckém návyku u posluchačů třetího a čtvrtého ročníku obou fakult. za aktivní spoluúčasti několika pracovníků VŠST. Průzkum byl realizován pomocí anketního listu, který byl sestaven na oddělení zdravotní výchovy. Průzkumu se zúčastnilo celkem 504 posluchačů, z nichž bylo 279 mužů (55,4 %) a 225 žen (44,6 %). Většina mužů byla ve věku 21 - 23 let, většina žen ve věku 20 - 22 let.

Z článku MUDr. V. Langa "Kuřácký návyk u vysokoškoláků" vyjímáme:

z 504 respondentů přiznalo kouření celkem 87 (17,3 %), z toho 56 (20,4 %) žen z celkového počtu žen a 41 (14,7 %) mužů z celkového počtu mužů. Pokud jde o množství denně vykouřených cigaret, bylo zjištěno, že 89,1 % žen kouří 1 - 9 cigaret, 8,7 % 10 - 20 cigaret a jen jedna žena uvedla, že kouří denně 21 - 30 cigaret. U mužů 58,6 % kouří 1 - 9 cigaret, denně, 39 % 10 - 20 cigaret a jeden 21 - 30 cigaret denně.

Většina mužů (58,5 %) začala kouřit ve věku 16-18 let, většina žen (67,4 %) ve věku 17 - 19 let.

Z celkového počtu žen nekuřáček je 22 bývalých kuřáček (12,3 %). Pět žen kouřilo do 6 měsíců - mezi 17-18 rokem, 3 do jednoho roku, 10 kouřilo více než rok, nejdéle do 3 let a 4 kouřily více jak tři roky.

U bývalých kuřáček přestalo kouřit 5 žen, zdravotní důvody měly 4 (2 nesnášely cigaretový kouř, jedna byla gravidní, jedna si "šetřila tělo pro děti"). Protože kouření škodí zdraví a stojí peníze, přestaly kouřit 4, další 4 si uvědomily, že jde o zlovyk, jedna pro soutěž v nekuřáctví s otcem, jiná přestala kouřit, protože bude zajímavější a další dvě uvedly, že neměly žádný důvod k dalšímu pokračování v kouření.

U mužů nekuřáků bylo zjištěno 29 bývalých kuřáků (12,2 %). Nejvíce jich bylo ve věku 21 - 22 let. Sedm jich kouřilo do 6 měsíců, osm do jednoho roku, šest více jak rok, nejvíce však do 3 let a osm více jak tři roky.

U bývalých kuřáků byly tyto motivy k nekuřáctví: pro zdravotní obtíže přestalo kouřit 7, kvůli sportu 5, z obavy o poškození zdraví 4, k uvědomění si závislosti na cigaretě 3, kvůli partnerce 2, vlivem rodiny 2, pro nesnášenlivost kouře 2, další dva z uvědomění si zbytečnosti kouření a jeden proto, že "dostal konečně rozum".

Na otázku kouřícími respondenty proč kouří, odpověděli: neví proč kouří (13), pro odreagování, uvolnění, získání pocitu uvolnění, pro dobrou náladu (30), ze zvyku (9), jen ve společnosti kuřáků, vlivem okolí (5), chutná jim to (2).

"Začal jsem kouřit náhodně a už jsem nepřestal, zpočátku to byla malá neznámá, nyní velká známá". Nejsou bez zajímavosti odpovědi: "Je to krásné ovládat dým, člověk se má na co těšit". Prakticky všichni respondenti (99,2 %) ví, že kouření škodí zdraví. Jen jeden muž kuřák a tři muži nekuřáci se domnívají, že kouření zdraví neškodí.

Na otázku kuřáků, zda by se chtěli odnaučit kouřit, odpovědělo kladně 28 mužů (68,3 %) a 27 žen (58,7 %). Během studia přestalo kouřit 41,4 % mužů a 32,3 % žen.

Na otázku kdo kouří v jejich okolí, sdělili posluchači, že nejčastěji jsou to kamarádi (382) a pedagogové (339). Dále jsou to příbuzní (214), v rodině kouří nejčastěji otec (174) pak matka (81) a sourozenci (75).

Na závěr ankety sdělili posluchači své názory o kouření a nekouření: "co říci maminkám (otcům, babičkám, dědečkům), kteří hýčkají nemluvně s cigaretou v puse", kuřáci jsou velmi bezohlední lidé, kteří nutí nekuřáky vdechovat kouř z jejich cigaret všude, na pracovištích, na zastávkách autobusů, měl by se vydat zákaz kouření během pracovní doby v zaměstnání, zakázat kouření alespoň tam, kde je přítomen jeden nekuřák a to zakotvit v zákoně, dát kuřákům na kouření vyhrazená místa a čas. Kouření je zlovyk, vycházející z nervové labilitaty lidí, vůle kuřáků je na velmi nízké úrovni, kouření je projevem slabosti a nevyrovnanosti, kdo kouří, tak si tím kompenzuje svoje komplexy. Nekuřák je silnější osobností, která se s tím vyrovnává lepším způsobem, nekuřáctví je zcela přirozené, nekuřáci by měli mít vyšší mzdy, měli by být preferováni před kuřáky. můj sen - samí nekuřáci, myslím, že činnost proti kouření je nedostačující, ještě větší protikuřáckou osvětu.

Tato studie ukázala plastický obraz kladných postojů naší mladé technické inteligence k závažné problematice kouření, jako rizikovému faktoru pro zdraví. A my pracovníkům oddělení zdravotní výchovy OÚNZ Liberec za jejich průzkum děkujeme.

Ing. Milan Slavík, CSc., předseda komise HBP ZV ROH

KONFERENCE ABSOLVENTŮ

Na katedře netkaných textilií se již stalo tradicí pořádání konferencí absolventů specializace vždy po 3-4 letech. Poslední konference se konala ve dnech 21. - 22.5.1987 v areálu VŠST v Bedřichově, zúčastnilo se jí 52 absolventů.

V odborné části konference odeznělo 13 přednášek zaměřených především na současný stav oboru, výzkumu a vývojové tendence. V rámci přípravy akce byly rozeslány dotazníky k názorům absolventů na obsah studia na VŠST a jeho využívání v praxi. Poznatky byly zpracovány a porovnány s výsledky ankety mezi studenty specializace. Zajímavý je soulad některých názorů a bude účelné se nad nimi zamyslet při tvorbě náplně výuky v příštích letech.

Ze strany absolventů i pracovníků katedry je mimořádný zájem o setkání tohoto typu, o část přednáškovou, diskusi i společenskou. To dává dobré předpoklady pro průběh konferencí, které byly doposud vždy úspěšné. Přispívají k udržování přehledu pracovníků katedry o problémech výrobních organizací. Absolventi přicházejí na konference diskutovat své technické problémy a přinášejí podněty pro výzkumnou i pedagogickou práci katedry.

Na účastníky konference udělalo velmi dobrý dojem prostředí bedřichovského areálu a péče, která jim byla poskytnuta. Za to patří dík i pracovníkům střediska.

RNDr. Oldřich Jirsák, CSc.

PÍŠE SE O NAŠÍ ŠKOLE

Vpřed	28.4.1987	Celoškolská konference SČSP (noticka)
Vpřed	1.5.1987	Mláď se představuje (článek) /ZENIT/
Vpřed	2.6.1987	Celostátní kolo SVOČ v Liberci (noticka)
Vpřed	9.6.1987	Vysokoškolači sobě i společnosti (článek) /SVOČ/
Vpřed	23.6.1987	Stráž: Jde o zásadní zkvalitňování výchovného procesu (z diskuse na zasedání OV KSČ)
Průboj	2.7.1987	Noví inženýři (noticka) /promoce na VŠST/
Průboj	11.-12.7.1987	Šnajdr: Elektronika nahradila citlivé prsty (článek) /měřicí zařízení vyvinuté na VŠST/
Mladá fronta	16.7.1987	Tábor na koleji (noticka) /mezinárodní tábor míru na koleji/
Vpřed	21.7.1987	Mezinárodní tábor míru (noticka)
Vpřed	28.8.1987	Zemřel doc. Ing. Ján Alaxin (noticka)
Průboj	28.8.1987	Hrátky s chmelem začínají (noticka) /studenti' na chmel/
Vpřed	1.9.1987	Za J. Alaxinem (nekrolog)
Vpřed	1.9.1987	Vysokoškolači na chmelové brigádě (noticka)
Vpřed	4.9.1987	Přtaosmdesátiny Oldřicha Meduny (článek)
Průboj	5.-6.9.1987	Otec sedmsetšestky (článek) /85 let prof. Meduny/
Rudé právo	17.9.1987	Pěstitelé v netradiční oblasti (článek) /studenti v Dřínově/
Vpřed	18.9.1987	Vysokoškolači na chmelu (noticka)
Průboj	22.9.1987	Vysokoškolači zahájili (noticka)

Vladimír Studený, ved. ÚK

*

*

*

ODBOROVÁ ORGANIZACE INFORMUJE

x x

Doc. Ing. Antonín Havelka, CSc, předseda

ŽIVOTNÍ JUBILEA

září 1987

- 4.9.1902 - Prof. Ing. Oldřich MEDUNA (85 let), profesor a bývalý vedoucí katedry částí a mechanismů strojů fakulty strojní - na VŠST od r. 1955 dosud
- 12.9.1932 - Doc. Ing. Jiří BACHTÍK, CSc. (55 let), docent katedry materiálů a strojírenské metalurgie fakulty strojní; na VŠST pracuje od r. 1959 dosud
- 14.9.1917 - Václav KULA - (70 let), řemeslník vývojových dílen, pracující důchodce, na VŠST pracuje od r. 1960 dosud.
- 17.9.1927 - Ing. Luděk ŠAMAN (60 let), vedoucí oddělení plánu, rozpočtu a zásobování, na VŠST pracuje od r. 1954 dosud
- 20.9.1927 - Hana BROŽOVÁ (60 let), vrátná kolejí Harcov, pracující důchodkyně, na VŠST pracuje od r. 1978 dosud.

říjen 1987

- 6.10.1922 - Doc. Ing. Jaroslav KRIŠTOF, CSc. (65 let), docent katedry mechanismů a částí strojů a do 30.9.1987 ředitel vývojových dílen, na VŠST pracuje od roku 1955 dosud
- 20.10.1912 - Alžběta FIEDLEROVÁ, (75 let), pracující důchodkyně v ústřední knihovně, na VŠST pracuje od r. 1956 dosud.

PRACOVNÍ VÝROČÍ

30 let práce na VŠST

- 1.9.1987 - Doc. Ing. Jaroslav BOŠEK, CSc., docent katedry chemie, na VŠST od r. 1957.
- 1.9.1987 - Stanislav VOZÁK, odborný asistent KTV, na VŠST od r. 1957

25 let práce na VŠST

- 1.9.1987 - Hana FABIÁNOVÁ, odborná asistentka katedry matematiky

20 let práce na VŠST

- 1.9.1987 - Dagmar SIBŘINOVÁ, odborná referentka ústřední knihovny
- 2.10.1967 - Doc. Ing. Ludvík PRAŠIL, CSc. - docent katedry mechanismů a částí strojů, na VŠST pracuje od r. 1967
- 30.10.1987 Doc. Ing. Josef PATOČKA, CSc., docent a vedoucí katedry energetických zařízení, na VŠST pracuje od r. 1967.

CHMEL 1987

Jako každoročně i letos se zúčastnili naši studenti výpomoci při sklizni chmele. Téměř 900 studentů nynějších I. a III. ročníků pracovalo opět v zemědělských podnicích na Rakovnicku (Státní statek Jesenice, JZD Kněževes), na Mělnicku (JZD Cítov a JZD Dřínov) a letos poprvé na Kladensku (JZD Hořešovice). O dobré práci našich studentů i pedagogického dozoru svědčí řada čestných uznání, diplomů, ocenění a děkovných dopisů.

O průběhu brigády při sklizni chmele v JZD Kněževes otiskujeme příspěvek vedoucího školy v této obci s. Doc. Ing. Jiřího Vacka, CSc.

SKLIZEŇ CHMELE V JZD RUDÝ ŘÍJEN KNĚŽEVES U RAKOVNÍKA

JZD Kněževy s výměrou 270 ha chmelnic je největší chmelařskou obcí nejen u nás, ale i v Evropě. Pro strojní sklizeň je zde vybudován areál deseti česaček, který rovněž nemá ve světě obdoby. Koncentrace strojního česání na jedno místo je nesporně výhodná, ale klade větší požadavky na organizaci práce. Pěstování chmele je v Kněževsi odedávna na vysoké úrovni a tato obec byla a je cílem návštěv redaktorů sdělovacích prostředků, ministrů i jejich náměstků a zahraničních delegací. V letošním roce to byla návštěva ze SSSR a obou německých republik, v minulosti z Vietnamu a z dalších zemí.

Udržet dobré jméno družstva pomáhají po řadu let i naši studenti a pedagogové. Trvale patří mezi nejlepší brigádníky a družstvo se každoročně snaží zvýšit počet našich studentů na úkor jiných vysokých škol. Během minulých let se stabilizoval kádr pedagogických vedoucích pro tuto obec a tím se jejich práce z kvalitnila. Naši učitelé a zaměstnanci nejsou v Kněževsi jen dozorem nad počtem studentů, jejich včasným nástupem na směnu a kontrolorem večerky, ale jsou plnohodnotnými organizačními pracovníky na svých úsecích, spolu s pracovníky družstva odpovídají za činnost své skupiny nejen po stránce všeobecné kázně, ale i za dodržování technologických postupů a pracovní kázně i potřebného pracovního tempa.

Velikou předností našich pracovníků na rozdíl od jiných fakult je to, že jsou to technici, kteří mají dobrý vztah k sklizňovým linkám po odborné stránce, že se sami z vlastního zájmu seznámili s celým postupem sklizně od práce na chmelnicích přes strojní česání, sušení, silážování odpadu až po bonitaci sušeného chmele. Tím mohou zasvěceně působit na studenty na jejich pracovištích.

Sklizeň probíhá ve dvousměnném provozu, ranní směna od 6.00 do 14.00, odpolední od 14.00 do 22.00 hodin na česačkách, strhávání na chmelnicích začíná o jednu hodinu dříve, tj. v 5.00 resp. ve 13.00 hod. a končí v 21.00 hod. Naši studenti bývají zařazeni na pásových sušárnách a nástupem na ranní směnu v 8.00 hod. střídání směn je v 1.00 hod. a konec odpolední směny je až po dosušení násypu, obvykle mezi 24. hodinou a jednou hodinou ráno. Případ od případu pracují naši studenti ještě na silážování chmeliny a nástupem v 7.00, střídáním v 15.00 a ukončením v 23.00 hodin.

Z tohoto přehledu, který ovšem nezahrnuje všechna pracoviště sklizňových linek, vyplývají některé povinnosti vedoucího školy. Odpovídá především za to, aby všechna pracoviště přidělená škole byla při nástupu plně obsazena. Znamená to být osobně přítomen při zahájení všech uvedených směn či jejich střídání a pokud se zjistí absence pracovníka z důvodu náhlého onemocnění, neprodleně zajistit náhradu ve spolupráci s vedoucími ostatních škol z počtu ručních česačů. V některých případech nestačí prostá náhrada, ale je nutné provést trojvýměnu (tzv. riziková pracoviště).

Strhávání révy na chmelnicích zajišťují v každé směně čtyři dvacetičlenné skupiny, které se dále dělí na tři šestičlenné čety (1 strháč, 2 strhávači, 2 manipulanti na kárách, 1 sběrač). Devatenáctý pracovník je tzv. špičkař, strhávající přerostlý chmel, dvacátý pak pedagogický dozor. Odvoz vždy od dvou spolupracujících skupin zajišťuje 8 traktoristů, celkem je pro odvoz na jedné směně 16 traktoristů. Při strhávání i při odvozu jsou za jedním traktorem zapřaženy dvě chmelové káry. V oběhu je pro 10 česaček kolem 90 kár. Vždy dvě skupiny strhávačů pracují pro stále stejnou skupinu česaček a jsou hmotně zainteresováni na výkonu svých česaček. Zcela výjimečně si při nedostatku chmele u některé skupiny česaček navzájem vypomáhají.

Při příjezdu plných vozíků do areálu česaček vyčkávají traktoristé na nádvoří a podle potřeby zavážejí své česačky. Není praktikován způsob přepřahání plných vozíků, jak je znám z některých jiných chmelařských středisek, kdy traktorista po příjezdu z chmelnice odpojí plné káry a s prázdnými se vrací na chmelnic, zatímco manipulaci uvnitř areálu česaček provádí zvláštní traktor. Při ověřeném počtu traktoristů a strhávačů je čekání na nádvoří poměrně krátké a rychlejší obrát dopravních traktorů by nevyvážil složitost manipulace se dvěma plnými kárami. Traktorista zaveze dvě káry na manipulační prostor česačky. U těch česaček, kde se zavěšuje z jednoho vozíku, přesunou po odebrání prvního vozíku druhý plný pod navěšovací dráhu navěšovači česačky, s prázdnými kárami manipulují ručně osádky na všech česačkách.

Pedagogický dozor na chmelnicích dbá na to, aby osádka byla úplná, sleduje zdravotní stav skupiny, aby případné onemocnění nahlásil vedoucímu školy neprodleně a ne až při nástupu na směnu, dbá na dodržování bezpečnostních předpisů, spolu s pracovníkem družstva, který je přidělen vždy

ke dvěma skupinám, dbá na čistotu strhaných chmelnic a řídí nástup čet na vozíky ihned po příjezdu traktoru na chmelnici. Vyplňuje a okamžitě po směně odevzdává pracovní výkazy skupiny.

Pedagogický dozor u česacího stroje řídí práci celé osádky. Na každé česačce jsou celkem tři strojnici, dva musí být trvale přítomni v době ranní a odpolední směny, odpovídají za dobrý technický stav stroje a spoluodpovídají za bezpečnost práce. Dále je na česačce kolem dvaceti dalších pracovníků u navěšování stvolů, čištění a dočišťování načesaného chmele, vážení a nakládání odpadu, tj. chmeliny a očesaných prutů. Pedagogický dozor při nástupu na směnu kontroluje úplnost osádky, nemá-li plný počet pracovníků, doplní mu je vedoucí školy. Během směny kontroluje bezpečnost práce, práci celé osádky, zajišťuje přísun chmele a odvoz odpadu. Po směně vyplňuje pracovní výkaz a neprodleně ho odevzdá. Při náhlém onemocnění studenta během směny zajistí chod stroje se sníženou osádkou nebo sám zastoupí chybějícího studenta do té doby, než je zajištěna náhrada. Zpravidla trvá zajištění náhrady nejvýše jednu hodinu.

Na rozdíl od česaček a strhávání jsou studenti na pásových sušárnách podřízeni přímo vrchnímu sušiči sušárny, který řídí přímo jejich práci. Pedagogický dozor na sušárně jen kontroluje nástup a střídání směn a zajišťuje u vedoucího školy případný zástup za nepřítomné studenty. Obdobně je tomu u studentů, pracujících při silážování chmelového odpadu.

Rozhodujícím místem spolupráce mezi vedením družstva a pedagogickými pracovníky škol jsou každodenní pravidelné společné porady za účasti představy družstva, vedoucího sklizně chmele, lékaře, ubytovatele, ekonoma, bezpečnostního technika, vedoucích sklizňových linek (strhávání a doprava, provoz česače, provoz sušáren, ruční česání), vedoucího obce a vedoucích škol. Vedoucí školy zde denně hlásí stav studentů na pracovištích, jmenovitě nemocné studenty a případně studenty uvolněné. Lékařka oznamuje studenty, kteří budou od příštího dne schopni práce. Vedoucí školy dále hlásí závady v ubytování a stravování. Pracovníci vedení sklizně z JZD podávají krátké zprávy o situaci na jejich úsecích. Členové chmelového štábu SSM informují o kulturních pořadech na běžný a příští den a předávají vedoucím škol poštovní zásilky a denní tisk.

Běžné provozní záležitosti se dále řeší osobním stykem s odpovědnými pracovníky družstva mimo poradu.

Evidence pracovníků a jejich výdělků je vedena po pracovních skupinách i s případnými změnami tak, že každý z téměř tisíce brigádníků se může násle-

dující den přesvědčit, kolik činil jeho výdělek za předchozí den. Evidence je promyšlená a důsledně vedená, takže není možné, aby některý student byl byt jen na jediný den bez pracovního zařazení, i když často zejména v druhé polovině sklizně dochází k řadě přesunů mezi pracovišti vlivem nemocnosti a nánpak zařazováním uzdravených studentů do práce. K přednostem v organizaci práce v JZD Kněževěs patří dále přesná evidence výkonů česacích strojů podle směn, evidence procent ztrát a příměsí v načesaném chmelu podle strojů a směn. Základní údaje jsou využívány pro ekonomickou propagandu a denně zveřejňovány na přehledných vývěskách.

Jediným nedostatkem je v současné době systém odměňování strojní sklizně, který platí asi 3 roky a byl družstvu určen okresní zemědělskou správou v Rakovníku. Sestává z kombinované mzdy úkolové a časové, kde podíl mzdy úkolové je oproti časové málo výrazný. Během několika hodin si studenti lehce spočítají, že je pro ně z hlediska maximálního výdělku za celou sklizeň nejvýhodnější splnit denní normu a nesnažit se ji překročit, neboť příplatky za překročení normy jsou tak nízké, že je výhodnější prodloužit sklizeň o nějaký den, než ji vysokými denními výkony zkracovat. Vedení družstva je si této skutečnosti vědomo a očekává, že nový zákon o zemědělském družstevnictví jim přinese možnost vytvořit takový systém odměňování, který by vybízel ke zkrácení sklizně.

Sklizeň chmele v JZD Kněževěs má své zvláštnosti, vyplývající z koncentrace chmelnic i česacích strojů, klade větší nároky na všechny řídící pracovníky, tedy i na pedagogické dozory, než je tomu v závodech s jednou nebo dvěma česačkami, umožňuje všem i dosažení některých příznivých ukazatelů, např. počet nasazených traktorů na 1 česačku je v JZD Kněževěs nejnižší ze všech chmelářských zemědělských závodů i při poměrně velkých dopravních vzdálenostech z některých poloh chmelnic. Dobrá spolupráce pracovníků školy s pracovníky družstva je jednou z podmínek trvalého úspěchu našich brigád v tomto družstvu

Doc. Ing. Jiří Vacek, CSc.

ZKUŠENOSTI Z ODBORNÉ PRAXE VE ŠPANĚLSKU

Jana Krahulcová, IV. r. FS

Článek vychází z poznatků šestitýdenní odborné zahraniční praxe v Madridu.

Tato praxe, které jsem se zúčastnila, byla pořádána v rámci IAESTE a konala se v továrně "Fabrica de moneda y timbre" v Madridu.

Fabrica de moneda y timbre je národní podnik, který založila královna Isabela II. na Plaza de Calón v Madridu 30. 10. 1855. Stavba budovy pro národní mincovnu a tiskárnu byla dokončena 13.2.1861, kdy sem bylo instalováno potřebné technické zařízení. Tato továrna, která více než jedno století byla v centru města, měla též své pobočky v Seville a Segovii. V polovině 20. století však již nebyla zcela vyhovující, a proto byl schválen plán na její přestavbu na ulici Jorge Juan, kde nyní tvoří ucelený architektonický objekt, který plně vyhovuje současným potřebám.

Továrna se skládá se čtyř hlavních oddělení, což je mincovna, tiskárna, laboratoř a muzeum. Činnost mincovny není možná bez moderní organizace práce, která je plánována pro daný výrobní postup a strojní zařízení. Proces výroby mincí začíná tavením kovu a končí expedicí hotových mincí. V tiskárně se tisknou nejen papírové peníze, ale i tikety národní loterie, poštovní známky, knihy, faktury na telegraf aj. Kvalita výrobků národní mincovny, rytecké dílny a tiskárny je prověřována v laboratoři, která je rozdělena na laboratoř technickou a výzkumnou. V továrně je též umístěno muzeum skládající se ze tří oddělení: výstavní haly, depozitáře, oddělení pro technické a administrativní práce. Výstavní hala je otevřena pro veřejnost po celý týden mimo soboty a neděle.

Technické vybavení továrny je moderní a na dobré úrovni. Administrativní část podniku disponuje moderní výpočetní technikou, každá kancelář má několik elektrických psacích strojů a osobních počítačů. V mincovně jsou umístěny razicí stroje s celkovou kapacitou 3 198 000 kusů různých mincí za jednu pracovní směnu. Je zde též stroj na ražení medailí, který byl importován z ČSSR (Východoslovenské strojárny Košice, rok výroby 1976).

Podnik má celkem 2 500 zaměstnanců, z nichž někteří pracují v třisměnném provozu. Pracovní doba je osmihodinová a jednotlivé směny jsou rozvrženy následovně: 7.00 - 15.00, 15.00 - 23.00, 23.00 - 7.00 hod.

Všichni zaměstnanci registrují své příchody a odchody pomocí elektronického systému. Dovolená je celozávodní a probíhá vždy v srpnu. Stravování zde není zajištěno, zaměstnanci se mohou pouze občerstvit limonádou a kávou z automatů, které jsou umístěny v budově továrny. Na oběd je vyhrazena půlhodinová přestávka, která se nenapracovává.

Interpersonální vztahy mezi dělníky a vedoucími pracovníky jsou na dobré úrovni. Dělníci si hledí své práce, kterou se snaží vykonávat co nejodpovědněji. Jsou si vědomi, že při špatné pracovní morálce a nekvalitní práci by byli brzy nahrazeni někým jiným, neboť právě o dělníky s nižší kvalifikací z řad nezaměstnaných není ve Španělsku nouze. Nadřazení často navštěvují provoz za účelem bližšího seznámení se specifickými problémy jednotlivých výrobních úseků, rozmlouvají s mistry i dělníky.

Všichni zaměstnanci se pravidelně podrobují preventivním prohlídkám u podnikového lékaře. Továrna má též vlastní výstavbu bytů, ovšem nájemné je poměrně vysoké. O pracující tohoto národního podniku je celkově dobře postaráno.

Vzhledem k tomu, že Španělsko je více než čtyřikrát větší než Československo a přinejmenším stejně rozmanité, je nepochybné, že každý zde může najít zajímavá místa.

Španělsko se rozkládá na pěti šestinách Pyrenejského poloostrova, který svou polohou a přírodním rázem tvoří přechod od Evropy k Africe. Od afrického kontinentu jej odděluje na jihu na nejužším místě jen 14 km široký Gibraltarský průliv. Svou rozlohou 505 783 km² je třetím největším státem (po SSSR a Francii) a nejrozsáhlejší zemí v jižní Evropě. Španělsko (Estado Español) je od roku 1979 buržoazně demokratickým státem západoevropského typu. Jeho hlavou je po smrti diktátora Franciska Franka král Jan Karel I (Juan Carlos I.) z burbonské dynastie. Španělsko je tedy konstituční monarchií, kde žije přes 38 000 000 obyvatel. Není to národnostně jednotný stát, v němž kromě Španělů, tvořících 73 % obyvatel, žijí též početné menšiny: Katalánci, Galicijci, Cikáni, cizinci a Marokánci, kteří vykonávají hrubší manuální práce především v Madridu a Barceloně.

Hlavní město Madrid, kde jsem se zúčastnila odborné praxe, leží mezi ústředním pohořím a řekou Tago. Je to nejvýše položené evropské hlavní město (654 m) a má přes 4 000 000 obyva-

tel. Španělé jsou příjemní, velmi společenští lidé. Ve větších městech navečer vládne čilý ruch a shon. To se především projevuje každodenní dopravní špičkou v ulicích, přeplněných automobily.

Při rozhovorech s mými spolupracovníky v továrně či se španělskými studenty jsem se setkala s tím, že znají o Československu to, že patří do "Ostbloku" a hlavním městem je Praha, že máme dobré pivo a krásné sklo. Líbí se jim též skladby našich předních hudebních skladatelů. Mezi nejčastěji diskutované patřily otázky typu: jaká je životní úroveň v ČSSR, jaký je u nás průměrný plat a co si za něj můžeme koupit, zda je v ČSSR též nezaměstnanost, jako je v ČSSR postavení církve a zda je u nás hodně věřících, jaká je úroveň našeho bydlení.

Školy se dělí ve Španělsku na základní, střední a vysoké. Přechod mezi střední školou všeobecnou a odbornou tvoří pracovní instituty a pracovní univerzity. Tuto strukturu doplňují učitelské ústavy a konzervatoře. Univerzity jsou rozloženy po celé zemi. V poslední době vznikly i menší univerzity s určitými specializacemi v menších lokalitách. Kromě státních univerzit jsou zde ještě církevní (římskokatolické), které patří k nejlépe vybaveným. Technické vysoké školy (inženýrství strojní, hornické, lesnické a architektury) jsou v Madridu, Barceloně a Bilbau. Ve Španělsku působí též několik škol

výtvarného a dramatického umění. Délka studia na vysokých školách je 6 let. Každým rokem musí studenti platit zápisné ve výši 100 000 PTA. Vysoká škola technická v Madridu, kterou jsem navštívila, má svůj ba-

zén, tenisové kurty, hřiště, tělocvičny, knihovny, čítárnu, jídelnu s výdejem hlavních jídel hodnoty cca 300,- PTA. Každá posluchárna a učebna je zde vybavena meotarem, promítacím plátnem, magnetofonem nebo často videomagnetofonem. Vzdělanost a kultura dosáhla v posledních dvaceti letech nevídaného rozmachu. Ministerstvo kultury je významným editorem knih, diapositivů a gramodesek, přičemž sleduje kulturní, nikoli výdělečné cíle.

Soukromá kolej, kde jsem byla společně s ostatními studenty, vykonávajícími praxi IAESTE a španělskými studenty ubytována, nebyla kolejí, na kterou jsme zvyklí u nás. Majitel 30 jednolůžkových a dvoulůžkových pokojů v obyčejném domě pronajímal jedno lůžko za 700,- PTA za jeden den. Úroveň bydlení však není příliš vysoká, není zde jediná lednička či kuchyňský kout, koupelna a WC jsou společné vždy pro několik pokojů. Některé vysoké školy mají též své vlastní koleje, ale studenti především z bohatých rodin dávají přednost bydlení v pronajatých bytech.

Bezplatné studium, které je na všech školách v ČSSR, není ve Španělsku samozřejmostí. Vždyť to není dávno, kdy došlo ke zvýšení vysokého zápisného na univerzitách, jenž způsobilo rozsáhlé vlny protestů studentů.

OCENĚNÍ NAŠÍ PRÁCE

Správa chráněné krajinné oblasti Jizerské hory Liberec

"V období od 6. do 18.8.1987 pracovala dvacetičlenná skupina Vašich studentů pod vedením Milana Brejšky na lesní správě Josefodol. Studenti byli ubytováni na terénní stanici státní ochrany přírody na Mariánskohorských boudách a pracovali zejména na oplocování kultur v rámci zřizování genetické banky lesních dřevin Jedlový důl.

Oznamujeme Vám, že přes celkově nepříznivé počasí brigáda probíhala k plné spokojenosti pracovníků lesní správy Josefodol i správy CHKO Jizerské hory. Bylo odpracováno 10 směn, k pracovnímu úsilí a k chování studentů i mimo pracovní dobu nebyly připomínky. Milan Brejška se jako vedoucí brigády plně osvědčil."

vedoucí správy CHKO Jizerské hory Ing. Jan Hromek

* * *

Okresní správa spojů Liberec

"V letošním roce jsme se obrátili o pomoc při zajišťování brigádnické výpomoci na štáb letní aktivity Vaší školy. Došlo k oboustranné dohodě a v období od 13.7. do 21.8.1987 k našemu závodu nastoupili ve dvou turnusech studenti Vaší školy pod vedením s. Jamborové Ivy a Novákové Zdeňky. Byli zařazeni na funkce doručovatelů a pracovníků sdružených přepážek na poštách v Liberci a blízkém okolí. K velké spokojenosti našich zaměstnanců studenti překvapili svou schopností velmi rychle se zapracovat a v plném rozsahu zvládnout problematiku dané oblasti včetně náročné manipulace s většími částkami peněz. Umožnili tak ve značné míře čerpání zasloužené dovolené našich zaměstnanců".

ředitel Okresní správy spojů Ing. Zdeněk Novák

* * *

Státní statek Jesenice

"Dovolte mi, abych po ukončení sklizně chmele vyslovil jménem svým a všech pracovníků střediska Pšovky upřímné poděkování a ocenění spolupráce při zajišťování sklizně chmele pedagogickým vedoucím a všem studentům, kteří se brigády při sklizni chmele na našem statku zúčastnili.

I přes náročné pracovní úkoly byla spolupráce na výborné úrovni, za což bychom chtěli zvláště vyzvednout práci vedoucího obce a vedoucího Vaší školy Františka Hálky, který měl velmi kladný přístup a pochopení k vedení studentů při plnění náročných úkolů. Prosím, abyste vyjádřili poděkování pedagogickým pracovníkům i studentům Vaší školy a těším se na další spolupráci s přáním mnoha úspěchů a splnění všech stanovených cílů.

Milan Mrázek, vedoucí hosp. střediska Pšovky

Ve dnech 1. - 6. června 1987 byla uspořádána z pověření ministerstva školství ČSR pod záštitou místopředsedy vlády ČSSR dr. Mateje Lúčana XIV. československá univerziáda.

Zahajovací projevy při slavnostním zahájení přednesli první náměstek ministra školství ČSR prof. Ing. Václav Císař, CSc. a předseda organizačního výboru univerziády rektor univerzity Palackého Prof. MUDr. Jaroslav Kolařík, CSc. Zdůraznili v nich význam sportu v životě socialistické společnosti. V této oblasti budou mnozí z těch, kdo dnes studují na vysokých školách v naší republice působit a mít výrazný podíl na tom, aby se tělovýchova a sport stávaly ve stále větší míře pravidelnou náplní volného času zejména mládeže.

Letní část XIV. československé univerziády v Olomouci byla dosud největším sportovním zápojením vysokoškoláků v historii. Účastnilo se jí na patnáct set sportovců z vysokých škol z celé republiky, kteří soutěžili v rekordním počtu osmnácti sportů, z nichž čtyři byly branné. Účast na Československé univerziádě v Olomouci totiž podmiňovala případný start na světové univerziádě v jugoslávském Záhřebu.

A jak dopadli studenti z VŠST Liberec. Uvádíme některé výsledky:

ATLETIKA

Malá výprava (5 studentů) byla velmi úspěšná, ve třech disciplínách získala celkem tři medaile - dvě zlaté a jednu bronzovou.

Výsledky:	400 m muži	1. místo Vlastimil JECH	49,15
		5. místo Jan JECH	50,29
	5000 m muži	1. místo Petr FAISTAUER	14:47,64
	štafeta 4x		
	400 m muži	3. místo (Jan KOPAL, Petr TIRALA, Jan JECH, Vlastimil JECH)	3:25,92

ORIENTAČNÍ BĚH

V tomto sportu se sešla zřejmě největší konkurence, soutěže se zúčastnilo téměř celé širší reprezentační družstvo, které se těsně před zahájením univerziády vrátilo z třítydenního výcvikového tábora v Norsku. Výsledky odpovídají možnostem našich závodníků, naděje na medaili vkládané do štafety žen se bohužel nesplnily.

Výsledky:	<u>muži 16000 m, 18 kontrol</u>		
	27. místo	František OBEŠLO	98:06
	38. místo	Luděk NOVÝ	105:20
	45. místo	Viktor MUTINSKÝ	113:29
	(1. místo: Pavel BRLICA - VUT Brno)		82:17)

	<u>ženy 9 000 m, 15 kontrol</u>		
	13. místo	Jana SKOKANOVÁ	77:55
	18. místo	Jana LUKEŠOVÁ	82:19
	28. místo	Lenka CHRBOLOKOVÁ	123:22
	(1. místo: Jana GALÍKOVÁ - VUT Brno)		61:36

štafety:

muži: 5. místo (Nový, Mutinský, Obešlo)
ženy: 4. místo (Chrbolková, Lukešová, Skokanová)

Vydává vedení VŠST pro interní potřebu.

Vychází nepravidelně.

ES VŠST LIBEREC

říjen 1987